

si non constet, nihil restat, nisi ut sequenti die pro illa ex duabus intentionibus Missam dicat, quam Deus sciat invalidam mansisse, alterutra enim — etsi sacerdos ipse id dijudicare nequeat — valida certo erat.

189 3. Intentio *in se* seu objective determinata omnino esse debet; at necesse non est, ut sacerdos eam explicite cognoverit. Sufficit igitur prorsus ex parte sacerdotis, si vult celebrare ad eam intentionem, quam Superior determinaverit, modo ille vere determinationem fecerit, aut ad eam intentionem, quam sibi pro hac die in suo libello notaverit etc.

Si vero cumulum stipendiorum collectum habet, neque scit, a quibus et quo ordine data fuerint, sufficit facere intentionem secundum ordinem eorum, qui stipendia contulerunt: Deus enim hunc ordinem scit. Quodsi non ipse collegit, sed alter, qui diversis sacerdotibus ex eo cumulo distribuit, per se distributoris est secundum ordinem temporis distributionem facere, et sacerdotum, Missas dicere secundum ordinem sibi datum. At potest aliquis etiam ita facere, ut quamlibet Missam dicat ad intentiones omnes seu omnium, pro quibus propter accepta stipendia Missam dicere debet, seu ad intentionem omnium, qui haec stipendia dederunt. Vel potest sic facere: intendo Missam dicere secundum ordinem, quem accepi seu qui praestitutus est a distributore stipendiorum; quodsi certum ordinem non praestituit, intendo quamlibet Missam pro omnibus, qui haec stipendia contulerunt, celebrare. Completo igitur numero Missarum, neminem defraudavit, quum fructus cujuslibet Missae, utpote divisibilis, secundum partem debitam singulis applicatus sit. — Ceterum si intentio *confusa* mansisset, ut e. g. celebrandi unam ex decem, ita ut neutiquam determinatum fuerit, quotam ex decem sacerdos intellexerit: applicatio *nulli* ex illis decem facta, ac proin determinata applicatio repetenda esset.

190 Appendix.

Peccata gravia, quae circa materiam hinc expositam occurrere facilius possint, haec fere sunt:

1. Applicare Missam pro excommunicato vitando.
2. Missam publice dicere pro aliquo, qui extra unionem cum externa seu visibili Ecclesia defunctus est.
3. Stipendium accipere ad dicendam Missam pro fine peccaminoso, aut utcumque talem finem in celebranda Missa intendere.

Caput II.

De obligatione SS. Missae sacrificium celebrandi.

191 Christus Dominus, quum S. Eucharistiam ut sacramentum et sacrificium institueret, atque Apostolos suos sacerdotes faceret, dicens: „Hoc facite in meam commemorationem“ ex perpetuo sensu et praxi Ecclesiae non consilium tantum dedisse censetur, sed mandatum et praeceptum imposuisse, ut hoc divinum sacrificium in altari Deo mactaretur, neque unquam in Ecclesia deficeret. V. Trid. sess. 22 cap. 1.

Sacerdotes igitur, quum ordinantur, in publico munere constituti, ut publicae utilitatis curam gerant, obligationem contrahunt pro potestate accepta publicae utilitati inserviendi, ne tantum thesaurum sibi

concreditum quasi in terra defossum abscondant. At strictior saepe obligatio accedit ex alio munere vel officio, quod sacerdos in se assumpsit.

Quare obligatio Missae celebrandae vel etiam ad certam intentionem applicandae adesse potest ratione sacerdotii, ratione officii curam animarum habentis, ratione stipendii accepti, ratione obedientiae impositae.

§ 1.

Obligatio celebrandi ratione sacerdotii.

I. Sententia practice omnino tenenda est, sacerdotem, si possit, aliquoties sub gravi teneri ad celebrandum.

II. Ut peccatum mortale caveatur, sufficit, ut ter quaterve in anno diversis temporibus (praecipue si fiat in solemnioribus festis) Missa celebretur.

III. A culpa vero veniali vix immunem S. Alph. merito censet eum sacerdotem, qui, quum possit se ad quotidie celebrandum disponere, sine justa causa, tantum ob desidiam id omittat, nisi forte aliquoties (una die in hebdomada, ut putat S. Doctor) reverentiae servandae vel augendae causa absteineat.

Explicatio. Ad I. Plerique scriptores ut Suarez, Laym., Vasquez¹⁹² Elbel, Collet cum S. Thoma obligationem aliquoties celebrandi ex jure divino probabiliter repetunt, quum ille, qui non celebrat, potestate sacerdotali ad honorem Deo praecipuum exhibendum hominibusque tam necessariam opem ferendam non utatur eamque fine suo prorsus frustret: quam non levem esse inordinationem censent.

Alii vero cum S. Bonav., Lugo gravem obligationem ex jure divino sequi negantes, id tamen affirmant, *ratione scandalii* sacerdotem graviter peccare, si per tempus adeo diuturnum sine manifesta causa absteineat, quum „signum malae conscientiae“ vel cujusdam contemptus edat. (Cf. S. Alph. n. 313.)

Quum nihilominus exercitium sacerdotii semper subjectum sit regimini Ecclesiae, consequens est, ut S. Pontifex sive in poenam, sive ob aliam gravem causam sacerdotem possit pro externo foro ad statum laicalem redigere, interdicta ipsi in perpetuum Missae celebratione.

Ad II. Lex divina tempus non determinavit, neque Ecclesia positivam legem condidit: quare nihil relinquitur, nisi ut ex natura rei id conjiciatur, quandonam dilatio celebrationis *notabiliter* sive divino juri repugnet sive in procreandum scandalum influere censeatur. Quod quum a morali aestimatione dependeat, non melius quam communi doctorum et probatorum virorum iudicio definitur. Cum S. Alph. l. c. ita communiter enuntiant, grave esse peccatum, 1) si celebratio differatur *ultra sex menses*, 2) si in decursu totius anni non saltem *ter quaterve* celebretur.

Ad III. 1. Desidia seu pigritia quidem *in sese* est peccatum, etiamsi de re in se non praecepta agitur. At haec, ne peccatum committatur, per se superanda non est exercitio determinatae actionis bonae vel religiosae: ac proin ad superandam desidiam non necessaria est Missae celebratio. Verum in omittenda celebratione *ipsa res*, quae omittitur, videtur venialem deordinationem omnino inducere: nimia enim incuria est, Deum tanto ho-

nore, hominem tantis bonis privare, quae tanta facilitate praestari possunt ab eo, qui a Deo hoc speciale munus accepit. Nam recte S. Bonav. *de praeparatione ad Missam* c. 5 ait: „Sacerdos, qui non celebrat, quantum in ipso est, privat Trinitatem laude et gloria, Angelos laetitia, peccatores venia, justos subsidio et gratia, in purgatorio existentes refrigerio, Ecclesiam Christi speciali beneficio, seipsum medicina et remedio contra quotidiana peccata et infirmitates.“

¹⁹³ 2. At si quis comparatione facta cum ea animi puritate, quam supra diximus requiri, ut aliquis ad quotidianam Communionem admittatur, putat, se ab ea longe distare ac propterea sibi melius esse, non quotidie celebrare; haec observari juvat praeter ea, quae dicta sunt n. 157:

1) Verum quidem est, sanctissimi sacrificii celebrationem per se non minorem, imo potius majorem animi puritatem et perfectionem requirere, quam SS. Sacramenti sumptionem: quare sacerdos, qui se imperfectiorem reperit iis, quos ad quotidianam Communionem admittere possit, justam causam habet dolendi, sese humiliandi et positivi defectus sese accusandi, at nondum novi irreverentiae peccati.

2) Sacerdos scil. (v. Lugo *de Euchar.* disp. 17 n. 45) cum pari dispositione potest frequentius celebrare, quam laicus communicare, quia defectus personalis puritatis compensatur publico munere et majore obligatione, quam ex officio habet, offerendi sacrificium; puritas et sanctitas Ecclesiae, cujus minister deputatus est, ejus defectum quodammodo compensat atque ipsum Deo reddit magis acceptum.

3) At sacerdos communiter facilius etiam vincere potest dispositionis defectum, quum ex statu suo et quotidianis laboribus separatus sit a saecularibus curis et spiritualibus rebus intentus.

4) Si vero nihilominus idem periculum irreverentiae et negligentiae ex frequenti celebratione oriatur, optimum est consilium, ut per complurium dierum secessum, seposita etiam celebratione, sacerdos sese colligat et ad majorem reverentiam et devotionem disponat.

§ 2.

Obligatio celebrandi ratione officii curam animarum annexam habentis.

¹⁹⁴ I. Post institutum S. Missae sacrificium pro Ecclesia ejusque membris, ii, qui officium pastorale susceperunt, lege naturali-divina etiam *pro populo sacrificare* debent, quia haec est pars officii pastoralis, v. Hebr. 5, 1: „Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in iis, quae sunt ad Deum, *ut offerat dona et sacrificia pro peccatis*; Trid. sess. 23 *de ref.* cap. 1: „Quum praeccepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, *pro his sacrificium offerre etc.*“

II. At ex jure divino absoluto stricta obligatio soli Episcopo incumbit, ut pro suae ecclesiae populo sacrificium offerre debeat seu applicare.

III. Inferioris ordinis pastores, quorum munus ecclesiasticae institutionis est, et qui ab Ecclesia *ad partem* pastoralis officii assumpti sunt, eatenus tenentur pro populo sacrificium offerre, quatenus Ecclesia iis hanc partem concedit: quare post officium cum hac cura insti-

tutum jure divino-naturali quidem etiam tenentur, at jure divino *hypothetico*, videlicet quamdiu Ecclesia hanc obligatoriam curam illis relinquat; sed S. Pontifex illis dispensationem concedere potest¹.

IV. De facto lege ab Ecclesia statuta, nisi dispensatio aliqua habetur, omnes, qui in Episcopatu vel in parochia canonice erecta sive ex ordinario munere sive tamquam vices gerentes curam animarum exercent, debent diebus Dominicis et de praeccepto festivis (etiam suppressis) Missam pro populo applicare (v. praecipue Ben. XIV. Const. „*Cum semper oblatas*“ et Pii IX. Const. „*Amantissimi*“ 3. Maji 1858).

V. Qui vero in regionibus aliis, ubi districtus canonice erecti non sunt, curam animarum exercent, ut missionarii, vel qui ex caritate, non ex munere sibi ad tempus collato parochiae derelictae assistunt, non tenentur ex justitia pro populo applicare; S. Congr. quum antea dixisset, „missionarios teneri ex caritate“, id postea correxerat, scilicet 23. Martii 1863 C. de Prop. F. respondit: „Vitandam esse locutionem ‚teneri ex caritate‘, dicendum autem esse: ‚decere ex caritate‘, idque ita, ut nulla proprie dictae obligationis significatio appareat.“

VI. Praelati regulares praeccepto ecclesiastico qualibet die Dominica et festiva applicandi pro subditis non subjacent; at ex jure divino tenentur utique pro subditis orare et sacrificium offerre: verum et temporis et modi determinatio eorum tandem aestimationi relinquuntur, quum neque quoties id facere debeant, neque ipsum ministerialem fructum prima intentione pro subditis applicare teneantur, extra controversiam sit.

Explicatio. Nota ad II. et III. Episcopale munus juris divini est,¹⁹⁵ atque ex jure divino plenitudinem pastoralis officii habet, ita ut Ecclesia hanc plenam curam pastorem ab Episcopatu auferre nequeat. Cui vero plena cura pastoralis competit, ille pro parte gregis sibi commissi sacrificia offerre *absolute* debet. Parochi vero institutionis ecclesiasticae sunt; quare illam pastoralis curae partem exercendam habent, quam Ecclesia cum parochatu conjunxit, et tamdiu, quamdiu non sejungit. Revera autem plenam curam contulit exceptis iis, quae externam jurisdictionem vel altiorem ordinem requirunt. Igitur, ut instituti sunt, lege divino-naturali ad offerendum sacrificium tenentur, seu jure divino; sed quia semper dependenter ab ecclesiastica institutione obligationem illam sustinent, recte dicuntur jure divino *hypothetico* teneri. Quo fit, ut facilius aliquam dispensationem a Summo Pontifice accipere possint, quam Episcopi. Cf. Const. Leon. XIII. „*In suprema*“ 10. Junii 1882.

Ad IV. 1. Obligatio extenditur ad omnes dies festos, qui secundum catalogum Urbani VIII. festivi erant, quibus additur festum Immacul. Concept. B. M. V. et festum Patroni loci.

Quare etsi *solemnitas festi*, ut in Gallia, saepe transfertur in proximam Dominicam diem, sacerdotes tamen ipso die, quo officium festi habetur, applicare debent: si vero festum cum officio in Dominicam

¹ Cf. hac de re tract. Card. Tarquini in „*Acta S. Sedis*“ vol. 1. p. 389 sqq.

transfertur, ut in compluribus dioecibus Germaniae fit quoad festum Assumptionis et Nativitatis B. V., sufficit, die Dominica celebrare et applicare. Cf. Const. Pii IX. „Amantissimi“. Ut autem aliqua reductio locum habere possit, non quaelibet consuetudo, sed specialis dispensatio S. Sedis requiritur, quae aliquando, raro tamen, datur (v. ib.). Cf. Müller l. c. § 21, 6.

2. Obligatio vero est a) realis, b) personalis, c) localis, d) pro ipsis diebus; seu obligatio est, ut a) Missa celebretur, idque b) ab ipso parochio, c) in ecclesia parochiali, d) ipso die assignato; et si b), c), d) observari non potuerit vel observatum non sit, nihilominus onus ad applicandam Missam maneat.

Quare: a) si ipso die *Missa celebrata non est*, suppleri debet alio die. V. S. Alph. n. 326 et S. Congr. de Prop. F. 11. Martii 1843. Concessit id unum Ben. XIV., ut Episcopus parochio valde pauperi permittere possit, ut, si die Dominica majus stipendium pro Missa tunc dicenda offeratur, id faciat, suppleturus aliqua die intra hebdomadam pro parochia.

b) *Parochus ipse* Missam pro populo dicere debet, sed non obligatur ad Sacrum solemne; quod alteri celebrandum committere potest. S. C. C. 25. Sept. 1847 et alias saepius ut 26. Jan. 1771, 18. Julii 1789; cf. Müller l. c., Gassner op. cit. pag. 514 sqq.

c) Missa per se dici debet *in ecclesia parochiali*, ut populus interesse possit: at si propter speciale festum in aliquo sacello vel ecclesia filiali intra limites parochiae concursus populi fiat, licite ibi celebratur. V. ibid.

d) Si parochus impeditus est, quominus *die obligato* celebret, curare debet, ut per alterum in parochia Missa pro populo applicetur, etiam collato stipendio: quodsi tantum impeditur legitime, quominus *in parochia* celebret, potest *pro suo arbitrio* aut ipse in alio loco pro parochia sua applicare, aut alteri sacerdoti committere, ut in proprio loco pro parochia celebret, modo semper populus habeat in parochia opportunitatem audiendi Missam. Ita S. Congr. 14. Dec. 1872, v. Acta S. Sedis vol. VII. pag. 191.

3. Obligatio realis semper *gravis* est; obligationem aliarum circumstantiarum *raro* omnino transgredi, non videtur grave peccatum; aliud dicendum, si saepius fit.

Ad V. Vicarii Apostolici, Apostolici Delegati, si mittuntur in eas regiones, ubi sedes episcopales vel parochiae canonice erectae non sunt, ad Missae applicationem *non tenentur*; si vero in sedis vacantis vel suspensae administrationem mittuntur, obligationem applicandae Missae habent, quia jam vices gerunt ejus, qui pro illa parte gregis Domini Missam applicare deberet, si adesset vel impeditus non esset. Imo si parochio duarum parochiarum administratio committitur, debet aut per se aut per alterum curare, ut pro singulis parochiis singulae Missae applicentur. S. C. C. 11. Mart. 1774, v. Müller l. c. § 21, 3 et Gassner l. c. — Non tenentur Episcopi tantum titulares (cf. Constit. Leonis XIII. „In suprema“);

quamquam decet, interdum celebrari pro illa titulari ecclesia. — Immunes igitur etiam sunt per se ab hac obligatione applicandi capellani seu cooperatores, capellani monialium, capellani nosocomiorum aliorumve hujusmodi locorum (v. S. C. C. 3. Junii 1860). Relate ad capellanos militares leges particulares et modus institutionis eorum attendi debent: v. Gassner p. 515.

Ad VI. Ut melius intelligatur dubium, num praelati regulares ad Missae applicationem teneantur, recolendum est, quod ad n. II. et III. notavi. Plenitudinem pastoralis officii ex jure divino non habent in suos subditos, ut Episcopi in suos populos. Quare videndum est, qualem curam Ecclesia illis commiserit. Sub lege qualibet die Dominica et festiva celebrandi eos non comprehendit, legislatore de iis tacente: at non videtur minorem partem pastoralis curae Ecclesia iis commisisse, quam parochis, imo ampliorem potius, quia externam jurisdictionem ut Episcopi exercent; quare concludendum videtur, eos omnino jure divino hypothetico obligari, ut *aliquoties* pro suis Missam dicant, neque satis consultum videtur, ad solam commemorationem seu secundam intentionem officium illud restringere. (Cf. hac de re Gassner pag. 513, Mühlbauer *thesaurum resolut.* t. I. p. 1017.)

§ 3.

Obligatio celebrandi ratione contractus initi seu stipendii accepti.

Quum qui altari serviant, ab altari vivere debeant secundum¹⁹⁷ Apostolum, fideles pro sacro ministerio, quod sacerdotes agebant, illorum sustentationem in se susceperunt. Atque quum frequentius adirentur sacerdotes, ut pro privata et peculiari causa Sacris operarentur, nihil aequius videbatur, quam ut ii, in quorum peculiarem utilitatem spiritualem operam suam impenderent, speciali modo ad illorum sustentationem conferrent. Quare a diuturno jam tempore pro Missa dicenda stipendium titulo sustentationis offerebatur¹. Quam praxim Ecclesia comprobavit.

Abusus vero, quum aliquando irreperent, Ecclesia sedulo eliminandos curavit. Summa capita, quae circa Missarum stipendia atque obligationes inde oriunda notanda sunt, hisce comprehenduntur:

I. Licitum est accipere stipendium consuetum aut sponte oblatum pro Missa, quae ex nullo alio titulo est debita, non tamen ut pretium, sed ex titulo sustentationis: quod a plurimis Concil. partic. recentioribus pro axioma statutum vides Coll. Lac. III. col. 497, 835; IV. 826; V. 851.

¹ Scil. primitus fideles, quum ad Sacra peragenda conveniebant, ad clericorum et ecclesiae sustentationem panem, vinum, fructus etc. conferebant, vel etiam pecunias in gazophylacium conjectas pro ecclesiae, cleri, pauperum communi usu tradebant. At quum labente tempore communis vita clericorum cessasset, singulorum sacerdotum sustentationi aut ex communibus ecclesiae bonis certa parte detracta aut ex donis fidelium in singulos collatis subveniendum erat. Quare a saec. 8. vel 12. ille mos investus est, ut, quando sacerdotem rogarent, ut sibi speciatim Missa applicaretur, fideles speciatim stipem ei conferrent (v. fusius hac de re Ben. XIV. *de syn.* l. 5 cap. 8, Binterim *Denkwürdigkeiten* Bd. 4 Th. 3 a pag. 376, Geyer *de Missar. stipendiis* Mogunt. 1864).

II. Stipendio accepto seu stipendii contractu inito, sacerdos ex justitia tenetur Missam promissam applicare idque cum iis circumstantiis, quae a dante stipendium impositae sunt. Cf. Coll. Lac. III. col. 208, 498; V. 161 etc.; Reuter p. IV. n. 233, 2.

III. Sedulo servandae sunt leges ecclesiasticae in hac re latae sive abusus prohibentes, sive periculum abusus praecaventis: praecipue vero 1) ut *tot* Missae dicantur, quot stipendia fuerint accepta; 2) ne ullum mercimonium Missae stipendiis instituat neve ulla pars stipendii detrahatur, si cui alteri sacerdoti Missae celebratio committatur, modo pro sola Missa celebranda stipendium a donatore collatum sit.

¹⁹⁸ **Uberior explicatio.** Ad I. 1. Justum stipendium censetur illud, quod ab Episcopo taxatum est, aut, hac determinatione deficiente, a consuetudine. Quare tantum stipendium *exigi potest*. Majus vero stipendium sive expresse sive implicite *exigi nequit*, accipi tamen potest *liberaliter oblatum*. S. Alph. 319 et 320.

2. Ita etiam per se stipendium minus sumi potest, condonando offerenti taxam ejusve partem: attamen nisi sacerdos id expresse pro eleemosyna se dare exprimat, idque pro conditione offerentis verum esse possit, Episcopus ex justa causa prohibere potest, quominus stipendium taxa *minus* sumatur, ne videlicet alii sacerdotes aut justa sustentatione, aut meliore fama priventur. S. Alph. ibidem. Cf. Concil. Baltim. II., Cassil., Pragense in Coll. Lac. III. 498, 835; V. 465.

3. Plus exigi potest, si Missa dicenda ratione loci, temporis etc. cum majore incommodo non consueto conjuncta est, nullatenus autem pro Missa in altari privilegiato, in loco miraculoso etc. dicenda, quum ille excessus revera pro circumstantia *spiritualis favoris*, ac proin simoniae postuletur.

4. Ceterum sacerdos etiam dives a percipiendo stipendio non prohibetur. Sicut enim patrimonio parcere et beneficii fructus in sustentationem suam impendere potest; ita etiam, quando ultra id, quod ratione officii — cui beneficium annexum est — amplius *laborat*, ex hoc labore titulum sustentationis habet: simili igitur modo ex Missa libere oblata honorarium accipere potest. S. Alph. n. 317, Gobat tr. 3 n. 569.

5. Peccatum simoniae utique est, mente simoniaca stipendium pro *pretio* Missae aut pro *pretio* laboris Missae intrinseci accipere.

At *intuitu* stipendii celebrare sacerdotem alios non celebraturum, laudabile quidem multum non est, a simoniae tamen peccato est alienum: qui enim ita agit, stipendio utitur pro motivo impellente, quo socordiam expellat, sed permutationem Missae cum pecunia non facit. S. Alph. ib.

¹⁹⁹ Ad II. 1. Quamquam collatio et acceptio stipendii nullatenus permutationis contractum continet, tamen justitiae titulus ad celebrandam Missam intercedit, sive illum contractum innominatum „do ut facias“ nominare vis, sive *onerosam* promissionem celebrandi Missam, quae propter onus ab altero praestitum *justitiae speciem* induit. Quare etiam hujus contractus violatio num gravis (i. e. mortale peccatum involvens) sit, non dijudicatur ex quantitate stipendii dati, sed ex valore rei per onerosum contractum promissae: quae quum sit summi momenti, inde fit, ut ommissio Missae *ex stipendio debitae* grave peccatum sit, ommissio Missae ex mera liberalitate et fidelitate promissae veniale peccatum.

2. At non solum plena ommissio gravis habenda est, sed etiam *diuturna dilatio*. Quatenus vero sit dilatio diuturna, gravem reatum inducens, ex *sese* non ita facile determinatur. Exstant decreta cum declaratione S. C. C. (v. decr. 21. Jun. 1625 confirm. ab Urb. VIII. et Const. Innoc. XII. „*Nuper*“, declar. S. C. C. 17. Julii 1655 apud Ben. XIV. *notific.* 56 n. 14. — Cf. Lacr. l. 6 p. 2 n. 63 sqq. et S. Alph. l. 5 n. 317 Q. II.), quae vetabant nova onera Missarum assumi, nisi omnibus oneribus *infra mensem* satisfieri posset. At videtur hujus legis *specialis ratio* fuisse.

Alias ex multorum scriptorum sententia diuturna dilatio non censetur, quae duos menses non excedat: nisi forte de defunctis, maxime recenter defunctis agatur, circa quos multi iique alioqui sat benigni auctores dilationem brevior, v. g. unius mensis, gravem habent: v. Gobat tr. 3 n. 597, Reuter l. c., S. Alph. l. c. Quamquam pleraque Concilia recentiora, si hac de re loquuntur, solum dicunt „*infra modicum tempus*“, Viennense dicit „*infra bimestre*“: Coll. Lac. tom. V. col. 166. Et quum similis causa coram S. C. C. ageretur, ille, qui ex officio animadversiones fecit, haec dixit: „Quod quidem breve tempus in Missis manualibus cum S. Alph. morales theologi ad duos menses coarctare, si agatur de singulis sacerdotibus, quibus celebratio committatur; si de ecclesiis vel sanctuariis, quae aliis Missarum oneribus gravantur, unum mensem non egredi ad statutum per S. C. C. die 17. Julii 1755.“

Quando vero circa quaslibet Missas dilatio sine consensu eorum, qui stipendium dant, *notabiliter* ultra duos menses excedat, communiter censent grave peccatum adesse.

NB. Attamen S. Sedes majorem dilationem concedere potest, quum ²⁰⁰ Summus Pontifex, si ex gravi causa id facit, detrimentum, quod hac dilatione vivis vel defunctis Missarum fructus expectantibus oriri possit, ex thesauro Ecclesiae supplere valeat. Ex eadem ratione, orta necessitate, Missarum obligationem reducere vel extinguere potest¹. Re ipsa a tempore Pii IX. missionariis aliisque, qui omnibus Missarum oneribus tam cito satisfacere posse sibi non videbantur, speciale privilegium jam saepius concessum est „pro gratia dilationis spectatis peculiaribus circumstantiis, non tamen ultra sex menses“ (cf. Acta S. Sedis vol. 8 p. 660).

3. Qui pro sublevanda necessitate *urgente* stipendium accepit, sine dubio peccare potest etiam unius alteriusve diei dilatione: imo ad restitutionem

¹ Videlicet satisfactiones Christi et Sanctorum potest S. Pontifex ex justa causa, ut fit in indulgentiis, sive pro vivis sive pro defunctis applicare, atque etiam supplicationes, quae nomine Ecclesiae ad Deum fiunt, ad certos fines certasque sublevandas necessitates per modum impetrationis dirigere. — Bened. XIV. *de syn. dioec.* l. 13 cap. 25 n. 15 aperte de hac re dicit: „ex spirituali thesauro Ecclesiae supplendo“. — Eodem modo Leo XIII., quum per S. C. C. d. 16. Julii 1883 concederet Ep^o Engolismensi, ut quoad applicationem Missae pro populo dispensationem impertiri posset, praeteritas quasdam omissiones condonavit, *supplendo in reliquis de thesauro Ecclesiae*: Nouv. Revue théolog. t. 18 p. 240.